

EVANGYÉLIOMI PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egy iven. — Előfizetési ár egy évre 6 frt, félévre 3 frt negyedévre 1 frt 50 kr. — Hirdetések díja száz szóig 1 frt, kétszáz szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. 3-iknél 70 kr. bélyegdíj 30 kr; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. intézendők.

A magyarországi reformált egyház főtanodáinak évi értesítvényei.

I. Hittani intézeteink.

A magyarországi ref. egyház lelkészképző intézetei, — a budapesti kivételével — a múlt tanévről kiadták értesítvényeiket; melyekből tehát a szükséges statistikai adatok mellett ismeretet szerezhetünk ezen tanintézetek belső működéséről, belső szervezetéről, a tanrend s tudományok beosztása felől.

Nagyon kívánatos volna, hogy a budapesti theologiai intézet is követné e tekintetben társai példáját; hogy így leendő lelképásztornaink képzését legközvetlenebbül eszközölő tanodák belélete és működése felől, teljes és biztos tájékozást nyerhetnénk, egymástól kölcsönösen tanulhatnánk; azt a mi jót és czélszerűt egyik másik intézet berendezésénél találunk, megfigyelve átvehetnők és életbe is léptethetnők. Jelen ismertetésemben a budapesti theol. intézetre vonatkozó adatokat a dunamelléki ref. egyházkerület folyó évi június havában tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből (65. sz.) vettem át.

Theologiai intézeteink közül kettőben u. m. a Sárospataki és Debreczeniben a tanszabadság van életbe léptetve; a Sárospataki az 1866—67 tanévtől kezdve, a debreczeniben csak 3 év óta. — Ezen tanszabadság a s.-pataki főiskolában aképen szabályoztatott: hogy a hallgatók szabadon hallgatják tantárgyaikat; és hogy a tanulóknak egy félév akadémiái tanidejébe beszámíttassék, e végett hetenként 16 órára menő előadást köteles hallgatni, melyből legalább 12 saját szakjára essék.*) A debreczeni-

*) A folyó évi június hóban tartott egyházkerületi közgyűlés részletesebb és szorosabb szabályzatot alkotott e tekintetben, mert kimondatott: hogy a theologiai szak növendékei, a bölcsészeti szakban előadott tantárgyak hallgatására és azokból colloquiumokra köteleztetnek; továbbá utasítatnak az illető hittanárok, hogy az indexekben a theologiai tanfolyam nyolczadik félévének bevégezése után, jelezzék ki világosan, hogy az illető a theologiai tanfolyamot teljesen bevégezte — Hogy azon régebbi nagy általánosságban szóló szabályzat mellett több fél-

ben pedig következő eljárás és módzatok mellett fogantatosított az: a tanulók a hallgatandó tantárgyakat saját belátásuk szerint szabadon választhatják; hogy azonban valamely tanulónak a félév a törvényes akadémiái időbe betudassék, annyi előadások bejelentése és látogatása követeltetik, hogy hetenként legalább 16 óra kitöltve legyen. Minden tanár a félév folyamában, midőn tantárgyának bizonyos részét bevégezi, párbeszédi vizsgát — colloquium — tart a kijelölt részből, melyre a tanulók önként jelentkeznek; kik azonban ösztöndíjra és jótéteményre igényt tartanak, tartoznak igazolni, hogy legalább egyszer a félév folyamában, a több órás tantárgyból, colloquiumra előállottak. A félév végén rendszeren az utolsó két hét alatt tartandó zár vizsgákra minden tanuló tartozik nevét beírni s a jelölt időben megjelenni, a midőn a tudomány minden részéből megvizsgáltatik. — A tanszakilag kötelezett tantárgyak mellett vannak hallgatásra különösen ajánlt tárgyak, az ily mellék vagy segédtantárgyak azonban nem számíthatnak be a kötelező 16 óra számba. A tanulók részére kiadott utasításban pedig határozottan befoglaltatik: hogy azon tantárgyakat, melyek az ugynevezett lelkészképzési vizsgákra kitűzettek, minden hittanszaki tanuló hallgatni köteles; ha előmenetelre számít s elméleti képességét érvényesíteni akarja.*)

A többi theologiai intézeteinkben névszerint a budapesti, nagyenyedi és pápai kollégiomokban, az évenként

reértés és visszaélés is történhetett, e Lapok 38-ik számában, 313 lapon megjelent felszólamlás és megjegyzés eléggé bizonyítja.

*) A legközelebbi egyházkerületi gyűlés következő módosítást határozott, mely ezen tanévvel lépett életbe: minden hittanhallgató köteles minden félévben, a kötelezett bölcsészeti tantárgyakon kívül, még egy a bölcsészeti szakban előadott tudományt hallgatni; a kötelezett óraszám 20-ra emeltetett, oly módon, hogy a mennyiben ezen 20 óra a kötelezett szaktantárgyakból ki nem telik, a hiányzó órákat a philosophiai tudományokból szabad választás szerint pótolják. — 20 órán előadott tantárgyakból tartoznak vizsgát tenni és osztályzatot mutatni fel; ha pedig a bölcsészeti tantárgy órái a 20 órán felül esnek, akkor elegendő a tanórák szorgalmas látogatását igazoltatni.

meghatározott tanrendhez tartoznak magukat a hittanhallgatók szorosán alkalmazni, választási szabadság a tudományok hallgatása körül nem engedtetvén meg. — Különben az a tanszabadság a két megnevezett tanintézetben is csak annyiból áll, hogy azok a heti ismétlések, kikérdezések és felmondások elmaradtak, a tanulónak megengedtetik azon egyéni szabadság, hogy a tudományokat oly sorrendben hallgassa a mint körülményeivel, tehetségével számot vetve legczélszerűbbnek tartja és látja; s végre az önerején való tanulmányozásra több időt fordíthat, a helyzet és körülmények számba vételére nagyobb mérvben utasíttatik és lesz szoktatva. A tanárookra nézve is meg lehetvén azon eredménye és a közügyre azon haszna, hogy több idővel rendelkezvén — a heti ismétlések és censurák nem fordulván annyiszor elő — a szorosán szükségelt tantárgyak rövidletes tanítása körén kívül, részletekbe is bocsátkozhatnak, tudományos mélységgel és önálló tanulmányozással.

Ezen tanszabadság tehát még nagyon messze áll a valódi és igazi tanítási és tanulási szabadságtól, annak eszményképeitől, az egyetemektől. — Mindenik tudomány csak egyetlen tanár által levén képviselve, a tanuló választási szabadságának hasznát nem veheti; — jobbára majd csak nem egy irányt, felfogást és nézetet hall, az anyagi korlátozottság nem engedvén meg, hogy különböző irányu és szellemű tanárok állíttathassanak egy és ugyanazon főtantárgyra. — Ily körülmények között a tanítási és tanulási szabadság kimondása csak jámbor kísérlet, jóakaratu igyekezet, de a nélkül, hogy az által egyetemi színvonalra emelkedett volna bármelyik intézet is; melyet pedig egy-némelyik főtanodára vonatkozólag tekintélyes egyének állítottak egész ünnepélyességgel. Csak eszme az a tanítási és tanulási szabadság még nálunk, „s talán eljő az idő, midőn a protestáns egyház egyeteme meggondolja, nem teremthetnének-e ezen alapon s e téren egyesült erővel valami nagyot, üdvöst.“ Vajha mielőbb!

Tantárgyak, melyek a hittanszaki tanulóknak az 1875—76 tanévben előadattak volt.

A) Szorosabb értelemben vett theologiai tantárgyak.

Tantárgy megnevezése	Melyik tanévben, hány féléven és órán adatik elő a			
	debreczeni	nagy-enyedi	pápai	s.-pataki
	f ő t a n o d á k b a n			
Theol. encyklopaedia	2-ik év 1 félév het. 3 óra	1 és 2-ik év egész év het. 3 óra	4-ik év 2-ik félév het. 3 óra	
Héber nyelv elemei	1-ső év 1 félév het. 6 óra	1-ső év két félév het. 4 óra	1-ső év két félév het. 4 óra	két félév het. 4 óra
Uj-szövetségi görög nyelv		1 és 2-ik év het. 4 óra két félévben		
Héber régiségtan	1-ső év 1 félév het. 2 óra		3-ik év két félév het. 1 óra	

Hittanszaki tanulók és tanárok száma az 1875—76 tanévben.

Tanintézet neve	A hittanszaki tanfolyam				Pálya végzetek**)	Összesen	Rendes hittanárak	Bölcsészeti segéd vagy mellék-tanárak
	I	II	III	IV				
	é v é b e n							
Budapestiben	osztályonkint nincs kimutatás				—	46	3	6
Debreczeniben	36	24	16	17	22	115	4	7
Nagy-Enyediben	10	12	13	10	—	45	4	3
Pápaiban	4	11	9	4	—	28	3	3
Sárospatakiban	24	26	16	21	—	86	4	3
Összesen:	—	—	—	—	—	320	18	22

Megjegyzendő, hogy a hittanszaki tanfolyam mindenik tanintézetben 4 évre osztatik, a s.-pataki kivételével; a hol 3 év a hittanszaki- 1 év pedig a bölcsészeti folyam; mely amant a dolog természete szerint megelőzni tartozik. — Különben a mint alább kitünik, a többi tanintézetnél is az első év legnagyobb részben a bölcsészeti tanítására és tanulmányozására van fordítva és kijelölve; tehát a lényeg mindenütt meg van tartva, a mi az, hogy a bölcsészet mint nélkülözhetlen tanág sehol ne mellőztesék; alapos bölcsészeti ismeretek és tájékozottság nélkül, valódi theologust nem gondolhatván. Sőt nézetem szerint a theologiai tudományoknak a volna a legczélszerűbb berendezése, hogy a hittanszaki tanuló mind a 4 éven keresztül foglalkoznék bizonyos bölcsészeti tantárggyal; természetesen előzőleg a legelső év legnagyobb mérvben azokra használtatván fel.

***) Pályavégzett theologusok azok, kik bevégezvén a hittanszaki tanfolyamot, részint tanítókul vannak ideiglenesen alkalmazva az elemi osztályokban; részint rektoriára várakoznak.

Tantárgy megnevezése	Melyik tanévben, hány féléven és órán adatik elő a			
	debreczeni	nagy-enyedi	pápai	s.-pataki
	f ő t a n o d á k b a n			
Ó-szövetségi bevezetés	1-ső év 2-dik f. het. 3 óra	1 és 2-dik év két félév het. 2 óra	2-dik év 1 f. het. 1 óra	
Uj-szövetségi bevezetés	1-ső év 2-dik f. het. 3 óra	1 és 2-dik év két félév het. 2 óra	2-dik év 1 f. het. 1 óra	
Uj-szövetség története				egész éven át het. 3 óra
Értelmezéstan			2-dik év het. 2 óra	
Ó-szövetség magyarázat *)	1 ső félév 2 óra; 2-dik félév 3 óra	3 és 4-ed évesek két félév het. 3 óra	szentírás magyarázat czim alatt egész éven át het. 5 óra; a 2-ik 3 és 4 évesek együtt	egész éven át het. 3 órán
Uj-szövetség magyarázat	Epen ugy			egész éven át het. 6 órán
Ó-szövetségi történelem	2-ik év 1 f. het. 3 óra			
Jézus élete	4-ik év 1 f. het. 3 óra			az uj-szövetség magyarázattal 2-dik félév
Ker. egyháztörténelem	1 és 2-od évesek külön h. 3—3 órán egész évben	3 és 4-ed évesek együtt het. 6 óra; egész év	3 és 4-ed évesek het. 4 órán, egész évben	egész év het. 5 óra
A protestáns egyházélet és felekezetek a 19. században				egy félév het. 1 órán
Magyar prot egyház történelem	4-ik év 2-ik félév het. 3 óra			
Hitnézetek története. Dogmák története. Ker. hittörténet.	4-ik év 1 f. 3 óra 2 f. 2 óra	3 és 4 évesek het. 2 óra	2 dik év het. 4 óra	
Symbolika	3 és 4 évesek együtt h. 6 óra egész évben		3-ik év 2-ik f. het. 2 óra	1 félév het. 1 óra
Bibliai theologia		3 és 4 évesek het. 4 óra; egész év		
Apologétika. A keresztyénség védelme. Ker. polemika.	2-ik év 2-ik félév het. 3 óra		3-dik év het. 1 óra 4-dik év het. 1 óra	
Ker. hittan. Bibliai vallástan	a symbolikával felváltva adatik elő		3-ik év het. 5 óra	egész év het. 4 óra
Ker. erkölcsan. Theologiai erkölcsan	4-ik év 1 f. 4 óra 2 f. 3 óra	3 és 4 évesek 1 f. 4 óra 2 f. 6 óra	4-dik év 1 félév het. 4 óra	egész év het. 3 óra
Homilétika	3-ik év 1 f. het. 6 óra	2-dik évben het. 3 óra	3-ik évben het. 2 óra	1 félév het. 5 óra
Liturgika	4-dik év 2-dik f. het. 2 óra	3 és 4 évesek 1 f. het. 2 óra	4-ik év 1 f. het. 1 óra	2-dik félév hetenként 5 óra
Katechetika. Lelkipásztori gond	3-ik év 2-ik félév het. 2 óra		4-ik év 2-ik f. het. 1 ó. 4-ik év 2-ik f. het. 1 ó.	
Gyakorlati biblia magyarázat	együtt a 3 fenebbi tudománynyal			
Theol. seminárium		het. 2 és fél órán az egész éven át		
Szónoklati gyakorlatok	együtt a homilétikával; a 2-ik félévben egy külön óra 3 és 4 éveseknek			
Egyházjog	3 évesek egész év het. 4 óra	3 és 4 évesek het. 3 óra	4-dik évben het. 4 óra	1 f. het. 4 óra
Canones ecclesiastici eredetiből olvasva és fejtegetve.	2-ik félévben het. 2 óra			

(Folytatása következik.)

*) A tiszántuli egyházkerületben fenálló ntézkedés szerint a tanulók az ó- és uj-szövetség magyarázatot legalább 4 féléven tartoznak hallgatni s abból osztályzatot nyerni; más különben lelkészképeségi vizsgára nem bocsáthatók.

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

és bírálat.

Gyakorlati lelkészet. II-ik Füzet.

(9. Folytatás és vége.)

A XXIV-dik sz. a. az alkalmi beszédek között egy, az Isten mindenüttjelenvalóságáról — statárium kihirdetésekor tartott beszéd közöltetik Madarász Imre ref. lelkésztől. Alapige: Solt. 139, 7—13.

E beszédet mindenképp előtt mint alkalmi véve tekintetbe: csak a beszéd fejezeténél álló megjegyzésben (statárium kihirdetésekor) nyilvánul, de a beszéd folyamán sehol és semmiből sem tűnik ki annak jelzett alkalmi volta, pedig a statárium kihirdetése az összes társadalomra nézve oly rendkívüli és megrázó alkalom, hogy azt, az egyh. beszéd szelleméhez s a főtételhez illően — ha már alkalmi beszéd tartása volt szerző célja — tárgyalni kellett volna. *) Igy a beszéd határozatosan közönséges.

A főthéma: Isten mindenüttjelenvalósága, helyesen van kivéve a szövegből, valamint a részek is (1. az Isten mindenütt jelenvaló. 2. az Isten mindenüttjelenvalóságának hívéséből és tudatából micsoda vigasztalást és tudományt merithetünk magunknak) kimerítik a főthémát s a szövegből folynak; a kidolgozás azonban szakadozott, nélkülözi a szigoru rendet, s emiatt a beszédben, az azt különben jellemző tiszta, eleven és világos irmodor mellett is hiányzik a biztos áttekinthetőség feltétele, a kellő világosság.

A XXV-ik sz. a. — szük aratás és folyton tartó szárazság idején tartott, ugyancsak Madarász Imre szerzőtől közölt alkalmi beszéd sok tekintetben különbözik az előbbentől. Ez már nem csak cím szerint, de valósággal is alkalmi beszéd, bevezetésében és berekesztésében egészen magán viseli az alkalmi beszédek valódi jellegét, melyről a XXIV-ik sz. a. beszédnél szóltam. — Nem ily szerencsés azonban a tárgyalás. — A szövegből eme főthémát veszi ki szerző: miért kell magunkat megaláznunk az erős Istennek keze alatt a csapások között, s így e főtétel sulya (miért) nem engedi a megalázódást külön részben tárgyalni, mely pedig a szöveg első részében (alázatok meg magatokat) mint egészen külön való tárgy határozottan bentfoglaltatik. Nem lehet ennél fogva szövegszerű a részek felállítása sem, (meg kell aláznunk magunkat azért, mert 1. Isten a kevélyeknek ellenáll s mert 2. Isten csak az alázatosoknak adja az ő kegyelmét) szövegszerűleg ilyen forma főtétel lett volna helyes: a ki magát megalázza, felmagasztaltatik, s ez nem zárta volna ki, sőt egyenes utasítást ad, hogy az első részben az Isten előtti megalázódás (alázatok meg magatokat) s a 2-dik részben az Isten általi felmagasztaltatás (hogy titeket alkalmas időben felmagasztaljon) tárgyalassék. Önként értetik, hogy ez esetben, a szerző főtételére

*) Megjegyezni kívánom, hogy midőn egyrészt a statárium kihirdetésekor szükségesnek vélem az alkalmi beszéd tartását, másrészt magának a hatósági statár. intézkedésnek kihirdetését, mely ez idő szerint minden lelkésznek felelősséggel járó kötelessége, nem tartom a templomi szószék rendeltetéséhez illőnek.

helyes átmenetet képező bevezetésnek is változni kell, annak mindenkor a szöveg mellett a főtételhez is alkalmazottnak kellett lenni.

Egyébként a közölt beszédet, úgy a mint van, véve figyelembe: a főthémában foglalt kérdést, nem fejtik meg egészen a részek. Az 1. részben (meg kell magunkat aláznunk azért mert Isten a kevélyeknek ellenáll), — mely a szöveget megelőző versből van véve — nem csupán e sz. írásbeli hely szószerinti értelmét kellett volna egyoldalulag tárgyalni, mely szerint Isten a kevélyekre, általában a bűnösökre csapásokat, büntetéseket bocsát stb; mert a szószerinti értelmezésből kifolyó eme tárgyalás, első sorban a büntetés felemlítésével s az attól való félelem felébresztésével akar a kevélység ellen hatni. Erre nézve fel kellett volna még említeni, hogy az Isten előtti megalázódásra emberi méltóságunk s Isten dicsősége is hiv bennünket. Igy az 1-ső résznek ekként lett kimerítő tárgyalása a legtermészetesebben vezet át a 2-dik résznek, az Isten általi felmagasztaltatásnak tárgyalására, mert e felmagasztaltatás a sirontuli élet jutalmán kívül, épen emberi méltóságunk helyes érzésében, és Isten dicsőségének minden körülmények között imádó elismerésében, s mint szerző helyesen fejtegeti, az Ur akaratján való megnyugvás, a benne vetett vigasztaló remény és megnyugtató bizodalom áldásában nyilvánul.

E beszéd irmodora is tiszta, eleven, világos.

A XXVI. sz. a. Silling Károly cservenkai ref. lelkésztől van egy lelkészigtatáskor tartott alkalmi beszéd felvéve. Alapige 2 Kor. 6, 3—4: „Semmi dologban senkit meg nem botránkoztatunk, hogy ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk. Hanem mindenképp úgy viseljük magunkat, mint Istennek szolgálói, sok türelemmel, nyomorúságokban, a szükségekben, a szorongatásokban.” — Főthéma maga a textus.

E beszéd, a szöveg felfogásán s a lelképásztori szolgálat különbözőféle gáncsolásának részben tulzott színezésén kívül, — egyike a sikerültebbeknek. A prot. lelkész kötelességei, terhei, jutalma, a kötelesség öntudatában s a hivatás nemességének, az áldásos működésnek jutalmazó önértetében gyökerező meggyőződés szavaival, valamint a hivatali élet tapasztalásából merített példákkal vannak, világos, eleven irányban ismertetve. — A szöveg felfogása azonban, mely szerint a lelkési hivatalt úgy mutatja fel szerző a beszédben — és pedig ezt téve beszédje központjává — mint a mely kifogástalan nem lehet (1. Lehet-e lelkiismeretes szolgálatunk kifogástalan? És ha nem 2. Miként viseljük magunkat a szidalmak daczára is?) — nem korrekt, mert nem a sz. író kifejezése szerinti. Az apostol ugyan is határozottan mondja, hogy ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk, és így az ő felfogása szerint, az apostoli hivatalban kifejtett buzgóság, hűség, erély szidalmazóinak igen nagy többsége mellett vannak, habár kevesebb számmal, öntudatos igazak, kik a hivatali buzgóság, hűség, erély gyakorlásában nem, hanem annak ellenkezőjében botránkoznak meg, ezekre, mint számításba vehető öntudatos tagokra, és nem általában minden tagra, s egyszersmind magának a hivatalnak méltóságára gondolt az apostol, midőn a szövegben oly czélből buzdít, a hivatali kötelesség minden körülmények közötti hűteljesítésére, hogy másokat meg ne botránkoztatassunk, s hivatalunk ne szidalmaztassék, azaz a jók által ne gáncsolatassék s általunk ne a laconyittassék. — Ez volna a szöveg szerinti felfogás; főthéma lehet a textus következő felosztással: I. úgy viseljük magunkat, mint

Istennek szolgálói (a lelkesi kötelességeknek minden körülmények közötti hű teljesítése) s így II fensőbb értelemben kifogástalan lesz szolgálatunk, mert 1. meg lesz őrizve hivatalunk méltósága, 2. meg lesz nyerve jutalmunk: öntudatunkban, a jók elismerésében (itt lehetne megemlékezni a méltatlanul gáncsolódókról) és Isten jó tetszésében. — Egyébként, ettől eltekintve, e beszéd, mint felebb is említve volt, sokoldalú jelességénél fogva, egyike a sikerültebb s különösen a valódi alkalmi beszédnek.

A füzetet a XXVII-ik sz. a. Vinczy Ferencz bélyei ref. lelkésznek egy remek alkalmi beszéde zárja be, Vinczy Gyula ref. lelkész által közölve. Az arany mennyegző, mint öröm, tisztelet és hála napja.

Ez is azon beszédek közül való, melyeket egészben közölni kellene, hogy szépségök, igazságuk átlátható, hatásuk teljesen érezhető legyen. A legnemesebb gondolatokra emelkedő lélek szárnyalása, a szívnek azon hurjait érinti e beszédben, melyek a legigazabb, legtermészetesebb, s az ünnepélyes alkalomhoz a legillőbb hangokat adják, az öröm, tisztelet és hála igazán felemelően szép összhangzatához. — Nem tudjuk, hogy szerző — miután e műve más által közöltetik — életben van-e, ha igen, kérjük őt, különben a közlő urat, hogy szerző dolgozataiból, a közlőhöz hasonló jelességűeket — mert ilyeneknek lenni kell — szedje össze, s értékesítse egyh. irodalmunk javára.

Mielőtt soraimat végezném, miután a kiadandó művek megválasztása második sorban a szerkesztőket illeti: szabad legyen kérem a szerkesztőséget a jövőre nézve, hogy a kiadandó műveket szigorubb bírálat alá vegye. Vannak nekünk tömérdek nyomtatott egyh. beszédeink; remekre, kitünő beszédekre volna, nem annyira szószéki használat végett, mint sokkal inkább tanulmányozás céljából szükségünk. — Valamely beküldött beszédnek jogos fel nem vétele, csak az oly szerzőt bánthatja, ki saját ereje és tehetsége értékét többre becsüli a közönség érdekénél s ez érdek iránti tiszteletnél, vagy magát túlbecsülve elértnek hiszi a célt, s a cél elérésén igyekezni nem tartja magára nézve többé szükségesnek, — vagy pedig a nyilvánosságot az önmutogatás színteréül tekinti; — az öntudatos szerző másként itél. — S még egy kérdést: nem lenne-e hajlandó a szerkesztőség, a Gyakorlati Lelkészetet egy homilétikai, vagy épen az egész gyakorl. theológiát felölelő havi folyóirattá alakítani át, mely ide vágó értekezéseket, bírálatokat is stb. hozna? Nagy szükség volna erre nálunk.

És most, — miután tárgyilagosan igyekeztem eljárni a bírálatban, melynek sohasem a személyekkel, hanem mindenkor a haladás, tökéletesedés tényezőinek nyilvánulásaival, s ezek céljaival, s eredményeivel van dolga, — s miután bírálatomban a közönség s a szerzők jól felfogott érdekét szándékoztam szem előtt tartani, — azon meggyőződésben teszem le tollamat, miszerint nincs okom attól tartani, hogy amaz érdekek védelmére és biztosítására irányzott bírálói eljárásomban szerzők közül némelyek sérelemre vagy méltánytalanságra okot találjanak. — Egyébként mindnyájunknak tudnunk és éreznünk kell: nem hogy immár elértük volna a célt, de igyekeznünk kell annak elérésére!

Körös-Tarcsa, 1876. szept.

Szabó János
ref. lelkész.

*) Tisztelt barátom fogadja gondos, kimerítő, szép dolgozatáért, tanulmányáért köszönő elismerésemet.

Szerk.

B E L F Ö L D.

A bihari egyházmegyei egyetemes lelkesi értekezéslet.

Ezen értekezéslet tárgyairól, némileg közérdekűek is lévén, talán nem tesz közlő szükségtelen dolgot, ha a közönséget értesíti. — Tartatott az értekezéslet N.-Váradon szept. 19-kén, szép számu lelkészek részvételével. — Targyai voltak, a sorrend meghatározása után, a közlő észrevételeivel kísérvé, következők:

1. A hivatalnoki kar, elnök tolmácsolása mellett, miután a három év eltelt, bejelentette lemondását. A szabály szerinti titkos szavazás megtörténvén, a voltak újra megválasztattak; t. i. elnökül P. K. alelnökül I. J. jegyzőül Sz. J. — E lemondás váratlanul lepte meg a tagokat, miután az elnöki körlevélben az értekezéslet jelzett tárgyai közt, e pont nem volt említve. Ha bár elnök mentegetődzött is, hogy a körlevél kibocsátásakor nem jutott volt eszébe e körülmény: a mulasztás roszalandó szerintünk, mert az elnöknek a szabályokat okvetlen tudnia kell, ha senki nem kíséri is azokat figyelemmel.

2. A lelk. gyámoldai szabályok szerint, 3 évre egy egész gyámdíj 50 frtban állapított meg. — Itt vitát keltett a körözsvölgyi kör véleménye, hogy: az 1876. márcz. 27-dike óta elhalt lelkészek özvegyei és árvái között a tőke gyarapítására fentartott 300 frton felül lévő jövedelem, e g y e n l ő r é s z b e n o s z t a s s é k k i. — Egyik sajtáságos példa, — mert volt másik is, épen ezen ülésen — hogy az írott betűket nem olvassuk jól meg, hanem szeretjük azok alá önvéleményünket, vagy jó embereink, illetőleg asszonyaink érdekét csusztatni. A lelk. gyámoldai szabályok ugyanis ezt rendelik: 20 §. „Az eddigi segélyzettek nézve a közelebb járult 40 frt gyámdíj állapított meg végleg, míg a kamat 10% lesz. Jövőre pedig a felebb emelt évi járulékot fizetők özvegyei és árváira nézve, 3 évről 3 évre, mindig határozott összegben, a kamatból bizonyos összeg, legalább 300 frt tőkésítettvén, állapítottatik meg az egyetemes értekezésleten.“ Tehát a k.-völgyi indítvány homlokegyenest ellenkezik a szabály rendeletével, — s mégis ezen indítvány pártolója volt, gondolom, 11—14 ellenében; lévén nem szavazók is.

3. Az egyház ker. f. é. juliusi közgyűlése 150 sz. végzése tárgyalás alá tűzetvén: az értekezéslet véleménye az, hogy a gyámintézet központosítását, semmi alapon sem fogadja el; hanem az államsegélyből jutandó részt saját kezelésünk alá adadni kívánja, — s ezt az egyházmegyei gyűlés elé terjesztetni rendeli.

4. Ugyanannak 157. sz. végzése folytán, a belhivatalnokok által tett beruházások ügyét illetőleg: egy küldöttség neveztetett ki, átadatván használatára az okmányok, t. i. a heves n.-kunsági, szathmári, és n.-szalontai erre vonatkozó jegyzőkönyvek, s esperest által több jó akarattal, mint kielégítően készített rendszabály javaslat; — hogy készítse el munkálatát az őszi közgyűlésre, melyre az, a kinevezendő egyhm. küldöttség használatára beadandó lesz.

E tárgyra vonatkozólag olvastatott a körözsvölgyi kör jegyzőkönyvének véleménye, s ebből azt tanultuk, hogy azon egyházmegyék, melyeknek már vannak szabályaik, nagyon hiányos munkát végeztek; mert nincs provideálva a kaszálók azon esetéről, mely szerint, mint a körözsvölgyén, a kaszálókat mindenféle kedves csemegét termő bokrok tarkázzák, t. i. kőkeny,

som, mogyoró, továbbá pipaszárnak igen használható veres és fekete gyűrű — és művészi kosárfonásra használható fűz, cserjék stb. melyeket illetők eléggé kegyelet nélküliek feláldozni a szénatermesnek, s kiirtásukat kívánják. Ezért a küldöttség elnökül egy k.-völgyi, tiszteletben álló lelkész társ nevezetett.

5. Egy lelkész társunk felpanaszlása folytán, hogy a tanító, a legáció beszüntetvén, a közelebbi ünnepen megtagadta a prédikálásban segítséget, s az egész ünnepen magának kellett szolgálni, azon életbe vágó kérdés jött szőnyegre, hogy: a hol a legáció megszűnt, rá róvható-e a tanítóra az isteni tisztelet tartásában segítség; s ha igen, micsoda alapon? — Érdeklünk körül forogván a kérdés, természetes, hogy majdnem kiki, s egyszerre többen is, hozzá szólottak ahhoz, s igen természetesen határozattá lett, hogy: i g e n i s, és pedig úgy a gyakorlatból, mint a tanító felekezeti állásából folyólag. — S midőn már-már ezen határozat, szentesítés végett az egyházmegyére felterjesztendőül kimondatnék: két lelkész társ arra figyelmeztet, hogy van nekünk erre pozitív törvényünk, — a canon száma egyiknek sem jutott eszébe, — mely határozottan rendeli, hogy a lelkész betegsége, vagy gátolatása esetén — s ilyen a hosszú ünnepeken a szolgálat általi kimerültség — köteles a tanító szolgálni, és pedig olvasni tartozván a predikációt. S miután a két lelkész társ szavahihető embernek ösmertetik; canon könyv pedig jelen nem volt: határozattal, hogy: a felmerülő esetben, ha a tanító a szolgálatban segítséget megtagadná, illető lelkész folyamodjék az esperesthez, ki is, a kikeresendő canont olvassa a tanító fejére.

És itt van a másik példa, hogy a mi kedves atyánkfiaiak kedvök telik abban, hogy mást olvassanak ki az irott szavakból, mint a mi azoknak egyszerű értelme. T. i. a XCIV canon ide tartozó vége (Kiss Áron fordítása) így hangzik: „a szent szolgálatokra készülőknek szabad lészen, hogy esperesök s lelkipásztoruk engedelmével magokat a kathedrából nyilvánosan tartandó egyházi szónoklatokban gyakorolják; azoknak pedig, kik még magokat erre kézadással nem kötelezték, semmi módon; mindazáltal ezeknek is megengedtetik, hogy lelkészek távollétében, vagy betegségében, az énekkönyvtámla mellől nyilvános könyörgéseket olvassanak fel.“

Immár, miután egyházmegyénkben többé olyan tanítók, kik a „szent szolgálatra“ készülnének, nincsenek; egyéb tanítók pedig egyenesen eltiltatnak a canon szerint a szent szónoklatok tartásától: meg fogja járni az esperest, ha a tanítót e canonra utasítván, az szeme közé nevet. — Könyörgést igen is olvashatnának a pulpitus mellől, de ezzel a hívők serege nem elégszik meg.

Ezen kérdés mindenestre olyan, hogy — az ünnepi követségek megszűnése már csak idő kérdése lévén*) abban az egyházkerületnek előbb-utóbb határozni kell; mert ama canon egyéb rendeleteiben is teljesen elavult. (Vége köv.)

E g y j e l e n v o l t.

Egyházirodalmi felhívás.**)

A Protestáns egyházi beszéd társ V-ik és Protestáns alkalmi beszéd társ III-ik kötetére. „Tudva van, hogy a vallásszabadság és a polgári házasságról szóló törvényjavaslatok már nem csak készen vannak, de a hirlapok által a legközelebb összeülő országgyűlés negyedik tárgyalásán vannak kitűzve. Egyházunk érdeke és saját javunk követeli, hogy hiveinket e törvények megjelenésére, életbeléptetésére előkészítsük. Ezt előkészíteni (indokolni) lesz a fent irt kötetek némely beszédeinek kiváló tárgya, azon hozzáadással, hogy miután a nazarenismus nemcsak az alföldön, de a felsőbb vidékeken is jelentkezik: e kötetek tartalmazandnak a nazarenus felekezeti ismertető s attól óva-intó beszédeket is. A kötetek nagyobb része, teljes kétharmada, szokott ünnepi s vasárnapi beszédekből fog állani.

Csak annyi kötet lesz nyomtatva, a mennyi megrendelő jelentkezik. A megrendelés október hóban történhetik, vagy egyszerű levél, vagy az előfizetési pénz beküldése által. E kötetek könyvkereskedés útján nem lesznek megszerezhetők. A két kötet ára 3 frt. A könyvszállítás díját a szerkesztő fedezi.“

Irsa, (Pestmegyében postahely) 1876. szept. 26.

M a r g ó c s y J ó z s e f, ev. lelkész,
a „Hazafias elmélkedések“ szerzője.

K Ü L F Ö L D.

A protestáns egyletről.

A protestáns egylet, legutóbbi Boroszlóban tartott gyűlése óta, (Verhandlungen des 9-ten deutschen Protestantentages zu Breslau von 28 bis 30 September 1875. Elberfeld. 1875. Fridrichs. 104. lap.), a legtöbb országban csendéletet élt. A múlt ősz ótai legfontosb esemény, az egyetemes zsinat tartása, semmi egyetemes fellépésre nem indította azt. A jövő egyetemes zsinat nem azon keret szerint van szabva, melyet a legutóbbi protestáns egyleti gyűlés egyedül üdvösnek állított. A fejszerinti választás az egyetemes zsinatra, mellőzve van, mi által az egylet főkivánságától elesett. Ennek daczára a protestáns egylet a zárhatározatokban némi szivesen látott engedményt talált, úgy hogy egykor a körülmények és szeszély szerint majd barátságos, majd haragos képet csinál az új rendhez. Tagjai mindkettőt megtették, önmegtagadással tomboltak eszméik győzedelmén, ha szinte azok bajnokai átok alatt sóhajtoztak, és azután ismét kedvetlenül feldúzták orrukat. A honnan az egylet legtöbb ülésin a tevékenység egy vagy más összejövetel tartására, nagyobb helyeken az előadások cyclusának berendezésére szoritkozott; és mindenütt a témák ártatlanságára*) jellemzi őket. B e r l i n b e n egész sora volt a történeti életképeknek, melyeket a legtöbb szónok, szaporodva P f l e i d e r e r tanár által, választ. B r é m á b a n elállottak attól, hogy a szabadelvű protestantismus vallását és theológiáját, mint kezdetben szándékoltatott, előadásokban tárgyalják, inkább a pápát világosítják meg minden oldalról. B o r o s z l ó b a n a vallástörténet nyomait, a legelejétől kezdve, kutatták és csak a legutolsó előadás „a szabad német népegyházzal“ Decke J. diakonustól, tárgyalta a jelenkor kérdéseit. (Die freie deutsche Volkskirche. Von J. Decke. Diakonus an der Bernhardkirche in Breslau. Breslau 1876. S. 16.) Heves szenvedélyességgel buzog az állam és egyház összegyűlése ellen, következtetéseiben, a nélkül mindazáltal, hogy protestáns egyletes álláspontjából az egyházi önál-

*) Talán szabályozása s czélszerű átalakítása csak idő kérdés? Sz.
**) Térészüke miatt, de meg más lapban úgy is megjelent már, csak kivonatosan közöljük a felhívást. S z e r k.

*) Talán innen van a kecskeméti témák ártatlansága is.

lóság erős gyökerét ismerné és méltatná. A d r e z d a i protestáns egylet is képviselve volt O s t e r lelkész előadása által. (Wie offenbart sich Gott den Menschen? Von J. O s t e r. Dresden. Zahn. 1875. S. 27.) A szónok megkísérlé e kérdésre megfelelni: „Miként jelenti meg magát Isten az embereknek?“ A ki a gyakran elmondottat még egyszer olvasni akarja, az előadást, mely nem a legrosszabbak közé tartozik, ha tetszik, előveheti. Ez ismét mutatja, hogy mily nagy részben él az egylet a maga elleneiből, mihelyt semmi üldözésre nem tud pillantani, azonnal a sovány mindennapi kenyér az, melyet az „előadó erők“ hallgatóiknak feltálatnak. A honnan valóban izetlen is az, a mit az egylet specificus szervei világosságra hoznak. A „Protestantischen Flugblätter,“ melyeket az előző év óta minden hónap első napján kiadatnak oly zamat- és erőnélküliek, hogy még a német nyárspolgár is alig talál bennök sok örömet.

Hasonlitsuk össze a sürgeséget, mely egy esztendő lefolyta előtt, Dr. S c h m i d t P á l fáradhatatlan izgatásai által az egyleti életben működött volt, a lágymelegség mostani állapotával, ugy e tekintetben további bizonyosságul szolgálhat, hogy egyesek, különösen az ügy érdekében felszólított személyiségek buzdító eseményei vagy ösztönző tevékenysége nélkül, az egyletben a nehézség törvénye tulnyomóan uralkodik.

Csak H a n n ó v e r b e n jutott az egylet valami nagyobb tevékenységre. Ott is meg volt mindkettő, a felizgató események és K l a p p lelkész, mint a működési bizottság vándor szónoka. Az iszonyu csatavesztés, melyet az egylet barátai a zsinati választásoknál szenvedtek, ezeket egy cseppet se tette kedvetlenekké. Midőn a zsinat, mint várható vala, az egylet ellen éles határozatot hozott és a lelkészi állásnak az egyleti tagsággal összeférhetlenségét kimondotta, Hannóver minden helyi egyletei mérges tiltakozványokat hangoztattak a zsinat ellen és a régi vádakát ujitották meg az országos consistórium ellen. K l a p p fáradhatatlanul folytatta előadásait és a f. év június 7. és 8. kán Harburgban tartott északnyugoti német protestáns egyleti gyűlésen elmondhatni hitte, hogy az ő munkássága által az egyletnek mintegy 1500 tag nyeretett meg és szinte 20 új helyi egylet lépett életbe. Minthogy a templomok használata Harburgban az egyletnek megtiltatott, ez okból, hamburgi lelkész B ü c k a tanácsháztermében predikált. L a m m e r s és S p i e g e l visszatértek a hannoverai lelkészi testületnek, zsinatnak és consistóriumnak a kölcsönt, midőn június 8 kán „a protestáns egyletről és a hannoverai o r s z á g o s z s i n a t r ó l“ előadást tartottak. M a n c h o t lelkész szólott azután „az egyház viszonyáról a birodalmi polgári törvényhez.“ Hogy az egylet miképen gondolkozik e felől, az Boroslóából még friss emlékezetben van; a mult év októberében a száz helyi egyletek már azt is kérték, hogy vajha esketési szertartásból mindennemű együttbeszélés (zusammensprechen) eltávolítottatnék és az egyházi fenyték (urvacsorájától való elzárással) eltiltatnék. A honnan a hasonló értelemben végződött harburgi tárgyalások semmi módon sem tartalmazzanak valami újat.

B a u m g a r t e n is említést érdemel még Hannoverában. Az illetlen kifütyölés, melyet mult évi október 7-kén a lyceum termében szenvedett, „ez istenkáromló, embertelen botrány,“ ezen merő vad pusztasörny mint ő nevezi, felette mélyen megsértette. Legutolsó irata szerint, ennél fogva, új pápaság és welség van érvényben Hannoverában. („Protestantische Volkspredigt und Welfen-Scandal. Eine thatsächliche Appellation an das Gewissen aller Bekenntnisstreuen von M.

Baumgarten. Bremen. Heinsius. 1876.“ 73 lap, ára 1 márka). Azt kívánja, hogy a hannoverai egyházi hatóságok, kik Klappot nem hagyták lelkészi hivatalában, mert már következetes módon mindent elkövessenek, hogy a kényszer felirat (Nothstand-adresse) 14,000 aláíróit az egyházból kirekeszszék.(!) B a u m g a r t e n ezen legújabb röpiratában, az ő halvaszületett „Volkspredigt“ je végtére sem tekint mégis a világ világosságára. — Egyéb beszédeivel, hirlapczikkeivel, leveleivel, lelkiismereti kérdéseivel stb. együttesen, ezen irat, Hannoverben az ő törekvéseinek képét nyújtja. Hogy keresztyéni kötelesség a protestáns egyletbe lépni, hogy ezen egylet az egyedüli alakzat, melyben a jelenkor egyházának védve rejlik, arról azt, a kinek bibliai élő hite van, meggyőzni, nem könnyen fog neki sikerülni, ha ugyan elvégre is sikerülne valaha!

Osnabrückben azon remény, hogy az évek óta elárvult lelkészi állomás a Szt. Katalin-templomnál, végre betöltve legyen, ismét meghiusult. Az elválasztott, S t e p h a n lelkész vonogatta magát, hogy az országos consistórium előtt colloquiumot tartson, és ezért a megerősítést nem nyerte meg.

(Vége köv.) (N. ev. Kirch. Zeitung.) R. K.

K Ü L Ö N F É L É K.

Nagy-korpádi (Somogy megye) helyi hitv. lelkész **Kovács József**, a szellemdus „E ü d o k i a“ nincs többé köztünk! — Még élte delét sem érte el, 1836-ban születvén, már k i s z a k a s z t á m a g á t közölünk, mély fájdalomunkra.

Ismeretlen okból keletkezett a gyász. Mély fájdalomunknak, özvegye, 4 nevetlen gyermeke, rokonai s barátai mellett, méltó kifejezést adott a tegnap délután végbement temetésen a nagy-korpádi helyi hitv. gyülekezet, Nagy-Korpád község az egyházmegyei kormányzó testület melyben tanácsbíró, a csurgói középtanoda, melynek pénztárnoka volt, a lelkészi és tanítói kar, a vidéki intelligencia, sőt még közrendűek is valláskülönbőség nélkül; kik előtt a kimult, sokoldalú üdvös működésénél fogva tisztelet és becsülés tárgya volt.

Pihenj csendesesen kedves névrokonom, felejthetetlen komám s barátom, s engedj meg ha bővebb necrologod megírását másra kell hagynom, ki szintén tisztelhetett, becsülhetett de még sem annyira sebzett mint engem.

Görgeteg, szept. 27. 1876. K o v á c s J ó z s e f
görgetegi helyi hitv. lelkész.

Eddig a megrázó szomorú tudósítás. — Te körünkből magadat kiszakított szép lélek! kire a hit fénye is világolt: vajjon mi lehetett az a elhordhatlannak talált súly, mi miatt elvágytál oda, hol megkönnyül a szellem a salakoktól? Mi távoliak nem is sejtjük . . . bántólag és fájólag fog még sokáig rezegni érzelmünk idegje; a veszteség sok tekintetben nagy, egyház, irodalom, elv, a család és baráti kör egyaránt érzik a hiányt s ürt, mit okoztál. „Nőttön nő a fogyás“ . . . szomorú valóság gyanánt ezt zúgja felénk temetési harangod. Mély fájoalommal sóhajtuk utánnad: nyugodjék csendesesen hamvrészed itt alant s legyen megnyugtatta enyészhetlen részed ott fenn, hol látod azt, mi itt láthatlan vala! s eléred, mi itt elérhető nem volt.

S z e r k.

Kőrössy Pál ref. lelkész ur V.-Naményből „Contra Beregi“ czim alatt terjedelmes védekezést küldött be, térszűke miatt lényegét említhetjük fel. Tisztán kimutatja, hogy a beregi e. m. gyűlésére (lásd Lapunk 37. sz.) mellőzhetlen más út miatt nem mehetett s ezt előre jelezte; a jegyzőkönyvet pedig N. S. tanácsbíró urhoz a gyűlés előtti nap elküldte a gyűlés elé terjesztés végett, az átvételt N. S. sajátkezű aláírásával is igazolhatja. Nem volt tehát ok meg nem jelenhetése miatt a visszavetetésre.

(Halálozás.) **Ifj. Papp Sámuel** felső nyéki ref. lelkész alig 34 éves korában szept. 3. elhunyt. Gyászolják reszketeg öreg édes atyja, ki 5 év előtt lett képtelen a lelkészi hivatalra, s kit fia helyettesített és támogatott; továbbá két jószágos nő testvér. A buzgó és jámbor ifju a hittani folyamat Debreczenben végezte. Fő öröme volt boldogítani önfeláldozással is öreg édes atyját, s nővéreit, és szolgálni az Urnak hiven. Megható temetésén (szept. 6.) Szalay Ferencz szokolvi, Bocsor Lajos gyönki, Somogyi Kálmán adándi lelkészek teljesíték a szomorú szertartást. A legnagyobb részvétellel sorakoznak minden ismerői a bánat együtt érzéséhez; számlálja meg a mennyei atya s törölje le vigasztaló kezével a könyeket, mik a 3 mély gyászoló szeméből méltán hullanak.

Debreczeni kollégium. Az itteni hittanhallgatók száma az ország minden részéből ez idénre is örvendetesen nőtt; tavaly év elején volt 115, jelenleg van összesen 131 végző és végzett hittanuló.

(Halálozás.) **Dr. Ballagi Géza** s.-pataki jogtanárt szomorú vesztés érte, nejét **Biróy Gizellát** szept. 29-kén ragadta el tőle a kérlelhetlen halál. Az elhunyt csak 19 éves volt s férjhez menetele első évében mult ki. Vigasztalást kívánunk a bánatos férjnek.

(Halálozás) **Hatvani Dániel** diószegi volt ref. lelkész a fővárosban elhunyt.

Székes-Udvarhely reform. Kollégiumának Értesítője is megjelent a mult tanévről. 8r. 62 l. Benne „Tisztelendő iskolánk életéből“ értekezés Nagy kedei Fekete Sámuel-től. Tőke összeg (8 alapból) 178,305 frt. Feltűnő, hogy rendes tanár csak 3 van ez intézetben. A 8 osztályu tanulók létszáma 147. — Évenként (12 alapból) kiosztandó jótétemény összege 1981 frt 95 kr; 12 drb. arany és 24 véka gabona. Ifjusági olvasó egylet évi bevétele 227 frt. — Csinos s érdekes kiállítású. Kérdés: miért nevezik a tulajdonképen 8 osztályu gymnáziumot Kollégiumnak, holott hazánkban ez alatt felsőbb tanintézetet egybekapcsolt főtanodát szoktak érteni?

Kámori S. „Apokrifus könyvek“ magyar fordítására gyűlnek az előfizetők, lelkészek 100-an felül vannak s tulajdonképen reformátusok. Az evang. tanítók is meglehetősen képviselvék. Az előfizetés fordítóhoz Pozsonyba küldendő. Még mindig előfizethetni. Ár 1 frt.

Nagy-Kőrös ről egy tudósítónk írja: „Meglátogattuk az itteni tanítóképezdét, hol legjobban tetszett nekem az, hogy a zeneteremben számos zongora mellett egy 5 változatú orgona is van a képezdészek gyakorlása végett.“

Szatmár-Némethi. Megküldetett az idevaló h. h. gymnázium 6-ik évi Értesítője, 8r. 29 l. Rendes tanárok száma 6; a tanulóké (6 osztályban) 197, közölök h. h. 146; könyvtár állomány 5760 darab; tanári nyugdíj alap 2841 frt 85 kr.

Nagy Kőrös. Megjelent „Tudósítás a n. kőrösi helv. hitv. főgymnázium állásáról az 1875—76. isk. tanévben. Szerkesztette Ádám Gerzson igazgató.“ 8r. 22 l. A 8 osztályban rendes tanárok száma 11, kik közül 8-nak hetenként 20—20 tanórja van, mellék tanárok száma 2. Tanulók létszáma 244, (24 magántanuló volt). közölök 164 helv. hitv. — Kérdésbe lehet tenni, hogy „a vallásos eszmék története“ illik-e az V. és VI-ik osztályba, hol az elme fejlettség s elő alap kevés a vallás-
tan e bölcselmies részére? — Könyvtár állomány 14,929 darab.

Briegben a rendőrség megtiltotta Leeden nevű uri embernek két év előtt elhalt gyermeke hullájának szándékolt elégetését. (Közegészségi Lapok 41. sz.)

Pozsony. Az itteni ev. gymnáziumban a beállott új tanévben a tanulók száma 320; a theologiában az 1-ső osztályban 7; a 2-ikban 19; a 3-ikban 5. A kerületi gyűlés szept. 28. lesz Trencsényben, okt. 12-kén pedig egyetemes gyűlés Budapesten. Geduly Lajos felügyelő lelkész látogatja a nyitrai eszperességet s a gyülekezetekben predikál.

 Azon t. lappártolókat, kiknek előfizetésük mult hó végével lejárt, az előfizetési pénz beküldésére tisztelettel kéri a

szerkesztő.

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.

H I R D E T M É N Y.

P á l y á z a t

tanítói állomásokra.

Jász-nagy-kun szolnokmegyei Tiszaföldvár mezővárosban, mely többnyire helv. és ágost. hitv. magyar ajku evangélikusokból áll, a polgári közönség alapján két közös, felekezeti nélküli elemi I. s II. oszt. vegyes iskola nyitattik meg.

Mindenik tanító évi fizetése 600 frt o. é. havi előleges részletekben, kényelmes több szobából és egyéb helyiségekből álló lakás és konyhakert az iskolai telken.

Pályázatra csak a két protestáns helv. vagy ágost. hitv. ev. vallást követő okleveles tanítók fogadtatnak el.

Pályázati határidő f. évi október 16-ika, mely idő alatt a kellőleg felszerelt folyamodványok az isk. széki alulírt elnökhöz beküldendők.

A megválasztott tanítók f. évi nov. 1-jén kötelesek állomásaikat elfoglalni.

Tiszaföldvár, 1876. szept. hó 24.

Végh Pál,
iskolaszéki elnök.